

Strålskyddslag (1988:220)

Inledande bestämmelser

1 §

[6171] Syftet med denna lag är att människor, djur och miljö skall skyddas mot skadlig verkan av strålning.

2 §

[6172] Lagen gäller såväl joniserande som icke-joniserande strålning.

Med *joniserande* strålning avses gammastrålning, röntgenstrålning, partikelstrålning eller annan till sin biologiska verkan likartad strålning.

Med *icke-joniserande* strålning avses optisk strålning, radiofrekvent strålning, lågfrekventa elektriska och magnetiska fält och ultraljud eller annan till sin biologiska verkan likartad strålning.

3 §

[6173] Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får, i den utsträckning det kan ske utan att syftet med lagen åsidosätts, föreskriva undantag från denna lag eller vissa bestämmelser i lagen i fråga om radioaktiva ämnen eller tekniska anordningar som kan alstra strålning.

Anm. Se [6212] o.f.

4 §

— — — — —

5 §

[6174] Med verksamhet med strålning avses i denna lag

1. tillverkning, införsel, utförsel, transport, saluförande, överlåtelse, upplåtelse, förvärv, innehav och användning av eller annan därmed jämförlig befattning med radioaktiva ämnen,

2. användning av eller annan därmed jämförlig befattning med tekniska anordningar som kan alstra strålning. *Lag (1995:874).*

5 a §

[6174 A] I fråga om varor och tjänster som är avsedda för konsumenter eller som kan antas komma att användas av konsumenter gäller också produktsäkerhetslagen (2004:451). *Lag (2004:456).*

Allmänna skyldigheter

6 §

[6175] Den som bedriver verksamhet med strålning skall med hänsyn till verksamhetens art och de förhållanden under vilka den bedrivs

1. vidta de åtgärder och iaktta de försiktighetsmått som behövs för att hindra eller motverka skada på människor, djur och miljö,

2. kontrollera och upprätthålla strålskyddet på den plats och i den lokal och övriga utrymmen där strålning förekommer,

3. väl underhålla tekniska anordningar samt mät- och strålskyddsutrustning som används i verksamheten.

7 §

[6176] Den som bedriver verksamhet med strålning skall svara för att den som är sysselsatt i verksamheten har god kännedom om de förhållanden, villkor och föreskrifter under vilka verksamheten bedrivs samt blir upplyst om de risker som kan vara förenade med verksamheten. Den som bedriver verksamheten skall förvissa sig om att den som är sysselsatt i verksamheten har den utbildning som behövs och vet vad han skall iaktta för att strålskyddet skall fungera tillfredsställande.

7 a §

[6176 A] Skyldigheterna enligt 6 och 7 §§ omfattar även den som utan att bedriva verksamhet med strålning sysselsätter någon för att utföra arbete där sådan verksamhet bedrivs. Skyldigheterna gäller i den utsträckning som det behövs för att skydda den som utför arbetet mot skadlig verkan av strålning. *Lag (2000:264)*.

8 §

[6177] Den som är sysselsatt i verksamhet med strålning, eller utför arbete där sådan verksamhet bedrivs, skall använda de skyddsanordningar och vidta de åtgärder i övrigt som behövs för att strålskyddet skall fungera tillfredsställande. *Lag (2000:264)*.

9 §

[6178] Den som tillverkar, till landet inför, överlåter eller upplåter ett radioaktivt ämne skall genom märkning eller på annat lämpligt sätt lämna uppgifter som är av betydelse från strålskyddssynpunkt.

10 §

[6179] Den som tillverkar, till landet inför, överlåter eller upplåter en teknisk anordning som kan alstra strålning eller som innehåller ett radioaktivt ämne, skall svara för att anordningen, när den avlämnas för att tas i bruk eller förevisas i marknadsföringssyfte, är försedd med nödvändig strålskyddsutrustning samt även i övrigt erbjuder en betryggande säkerhet mot skada på människor, djur och miljö. Han skall genom märkning eller på annat lämpligt sätt lämna uppgifter som är av betydelse från strålskyddssynpunkt.

11 §
-----**12 §**

[6180] Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela de ytterligare föreskrifter som krävs till skydd mot eller för kontroll av strålning i de hänseenden som anges i 6–11 §§.

I fråga om radioaktiva ämnen finns även bestämmelser i lagen (2006:263) om transport av farligt gods (Särskilda trafikförfattningar m.m. [3171] o.f.) och läkemedelslagen (2015:315) ([4701] o.f.). *Lag (2015:318)*.

Till 1 st

Anm. Se [6217].

Radioaktivt avfall m.m.**13 §**

[6181] Den som bedriver eller har bedrivit verksamhet med strålning ska svara för att det radioaktiva avfall som förekommer i verksamheten

1. hanteras och, när det behövs, slutförvaras på ett från strålskyddssynpunkt tillfredsställande sätt, eller
2. överlämnas till en producent som i enlighet med bestämmelser som har meddelats med stöd av 15 kap. 12 § [4170 B] miljöbalken är skyldig att ta hand om avfallet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldigheterna i första stycket 1. *Lag (2016:785)*.

Till 1 st

Anm. Se [6218].

14 §

[6182] Den som bedriver eller har bedrivit verksamhet med en teknisk anordning som kan alstra strålning skall, i den utsträckning som föreskrivs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, svara för att anordningen oskadliggörs, när den inte längre skall användas i verksamheten.

Anm. Se [6218].

Förbud och provning m.m.**15 §**

[6183] Om det är påkallat från strålskyddssynpunkt får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreskriva förbud mot att

1. tillverka, till landet införa, transportera, saluföra, överlåta, upplåta, förvärva, inneha, använda eller ta annan därmed jämförlig befattning med material som innehåller radioaktivt ämne,
2. tillverka, till landet införa, saluföra, överlåta, upplåta, förvärva, inneha, använda, installera, underhålla eller ta annan därmed jämförlig befattning med en teknisk anordning som kan alstra strålning och som inte omfattas av tillståndsplikt enligt denna lag.

Anm. Se [6219].

16 §
-----**Tillståndsplikt m.m.****20 §**

[6184] Tillstånd krävs för att

1. tillverka, till landet införa, transportera, saluföra, överlåta, upplåta, förvärva, inneha, använda, deponera, återvinna eller återanvända ett radioaktivt ämne eller ett material som innehåller radioaktiva ämnen,
2. tillverka, till landet införa, saluföra, överlåta, upplåta, förvärva, inneha, använda, installera eller underhålla en teknisk anordning som kan och är avsedd att sända ut joniserande strålning eller sådan del av anordningen som är av väsentlig betydelse från strålningsynpunkt,

3. tillverka, till landet införa, saluföra, överlåta, upplåta, förvärva, inneha, använda, installera eller underhålla andra tekniska anordningar än sådana som avses i 2 och som kan alstra joniserande strålning och för vilka regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreskrivit krav på tillstånd,

4. från landet utföra radioaktivt ämne, om inte tillstånd finns enligt lagen (2000:1064) om kontroll av produkter med dubbla användningsområden och av tekniskt bistånd, eller

5. utomlands slutförvara radioaktivt avfall eller annat radioaktivt ämne som det inte finns någon planerad och godtagbar användning för, om avfallet eller ämnet kommer från en verksamhet med strålning i Sverige.

Tillståndsplikten enligt första stycket 5 gäller inte

1. radioaktivt avfall som efter behandling eller upparbetning i Sverige ska slutförvaras i det land där avfallet har uppkommit eller ämnet har sitt ursprung, eller

2. kasserade slutna strålkällor som återsänds till en leverantör eller en tillverkare av sådana strålkällor. *Lag (2014:142)*.

Anm. Se [6221].

Till 1 och 2

Anm. Om undantag, se [6212].

Till p. 3

Anm. Se [6220].

20 a §

[6185] Tillstånd enligt 20 § får inte avse transporter av radioaktivt avfall till

1. en plats söder om 60 grader sydlig bredd,
2. ett land utanför Europeiska unionen, om landet är part i partnerskapsavtalet mellan medlemmarna i gruppen av stater i Afrika, Västindien och Stillahavsområdet, å ena sidan, och Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater, å andra sidan, undertecknat i Cotonou den 23 juni 2000 (SÖ 2002:42), eller
3. ett land där import av radioaktivt avfall är förbjuden eller där det kan antas att det saknas förmåga att ta hand om sådant avfall på ett säkert sätt. *Lag (2009:329)*.

20 b §

[6185 A] Ett tillstånd för slutförvaring utomlands enligt 20 § första stycket 5 får ges endast om

1. det mellan Sverige och det andra landet finns ett avtal om slutförvaring, och
2. fördelarna med slutförvaring i det andra landet från strålskyddssynpunkt tydligt överväger fördelarna med slutförvaring i Sverige. *Lag (2014:142)*.

20 c §

[6185 B] Regeringen får meddela föreskrifter om vad som krävs för att ett sådant avtal om slutförvaring som avses i 20 b § ska kunna godtas som grund för ett tillstånd. *Lag (2014:142)*.

21 §

[6186] Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om krav på tillstånd för att tillverka, till landet införa, saluföra, överlåta, upplåta, förvärva, inneha, använda, installera eller underhålla en teknisk anordning som kan alstra icke-joniserande strålning eller sådan del av anordningen som är av väsentlig betydelse från strålningssynpunkt.

Anm. Se [6220], [6221].

22 §

[6187] Frågor om tillstånd enligt denna lag prövas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får genom föreskrifter meddela tillstånd enligt denna lag för sjukvårdshuvudmän, vissa yrkesgrupper eller vissa vårdinrättningar, institutioner eller företag.

Till 2 st

Anm. Se [6220].

22 a §

[6188] Vid prövning av ärenden enligt denna lag eller vid meddelande av villkor med stöd av 27 § ska 5 kap. 3 § miljöbalken tillämpas. Ett tillstånd eller dispens som medverkar till att en miljö kvalitetsnorm som avses i 5 kap. 2 § första stycket 1 miljöbalken inte följs får meddelas endast om tillståndet förenas med de krav som behövs för att följa normen eller om det finns en sådan förutsättning för tillstånd som anges i 2 kap. 7 § tredje stycket miljöbalken.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva att det i ärenden om tillstånd enligt denna lag ska upprättas en miljökonsekvensbeskrivning enligt 6 kap. miljöbalken som möjliggör en samlad bedömning av en planerad anläggnings, verksamhets eller åtgärds inverkan på människors hälsa, miljön och hushållningen med mark och vatten samt andra resurser. *Lag (2010:889)*.

Anm. Se [6223].

23 §

[6189] Tillstånd enligt denna lag behövs inte för verksamhet enligt lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet ([6101] o.f.), om inte annat föreskrivits i tillstånd som meddelats enligt den lagen.

I fråga om tillstånd att tillverka, till landet införa eller saluföra radioaktiva läkemedel finns även bestämmelser i läkemedelslagen (2015:315) ([4701] o.f.). *Lag (2015:318)*.

24 §

[6190] Ett tillstånd får begränsas till att avse en viss tid. Om tillståndet avser transport av radioaktivt avfall till eller från Sverige, får tillståndet inte gälla för längre tid än tre år. *Lag (2009:329)*.

25 §

[6191] Den som inte har tillstånd för införsel när det krävs enligt 20 eller 21 § får endast efter medgivande av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ta hand om ett radioaktivt ämne eller en teknisk anordning med tillämpning av ett förenklat förfarande som är förenligt med sådan tullagstiftning som anges i 1 kap. 3 § tullagen (2016:253) (Tullkodex m.m. [1903]). I övrigt gäller lagen (1973:980) om transport, förvaring och förstöring av införselreglerade varor, m.m. [41]. *Lag (2016:259)*.

Anm. Se [6221].

Tillståndsvillkor m.m.**26 §**

[6192] I samband med att ett tillstånd meddelas eller under tillståndets giltighetstid får tillståndsmyndigheten meddela sådana villkor för tillståndet som behövs med hänsyn till strålskyddet.

27 §

[6193] Om ett tillstånd har meddelats enligt lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet ([6101] o.f.) eller under tillståndets giltighetstid, får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela de ytterligare villkor som behövs med hänsyn till strålskyddet. Om tillståndet avser en kärnteknisk anläggning, skall dock villkor som i avsevärd mån kan påverka utformningen av anläggningen eller driften vid denna alltid underställas regeringens prövning.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva att det i ärende om villkor som enligt första stycket underställs regeringens prövning skall upprättas en miljökonsekvensbeskrivning enligt 6 kap. miljöbalken. *Lag (1998:841)*.

Återkallelse av tillstånd**28 §**
-----**Tillsyn m.m.****29 §**

[6194] Tillsynen över efterlevnaden av denna lag och av föreskrifter eller villkor som har meddelats med stöd av lagen utövas av den eller de myndigheter som regeringen bestämmer.

Anm. Se [6224].

30 §
-----**Ansvarsbestämmelser m.m.****35 §**

[6195] Till böter eller fängelse i högst två år döms den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet bryter mot 6 §, 7 §, 9–11 §§ eller 13 § första stycket 1. *Lag (2006:340)*.

36 §

[6196] Till böter eller fängelse i högst två år döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. bryter mot 16 § första stycket eller 20 § 1, 2 eller 4,
2. bryter mot föreskrift som meddelats med stöd av 12 § första stycket, 14 §, 15 §, 16 § andra stycket, 17 §, 19 § första stycket, 20 § 3 eller 21 §,
3. bryter mot villkor som meddelats med stöd av 26 eller 27 §,
4. bryter mot föreläggande eller förbud som meddelats med stöd av 32 § första stycket. *Lag (2006:340)*.

37 §

38 §

[6197] Till ansvar enligt denna lag döms inte i ringa fall.

Till ansvar enligt denna lag döms inte om ansvar för gärningen kan ådömas enligt brottsbalken eller lagen (2000:1225) om straff för smuggling (Smugglingslagen m.m. [1001] o.f. resp. [101] o.f.). *Lag (2000:1242)*.

39 §

[6198] Den som har åsidosatt ett vitesföreläggande eller överträtt ett vitesförbud döms inte till ansvar enligt denna lag för gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

40 §

[6199] Radioaktiva ämnen eller tekniska anordningar som varit föremål för brott enligt denna lag eller deras värde samt utbyte av sådant brott skall förklaras förverkade, om det inte är uppenbart oskäligt.

Första stycket gäller även behållare eller andra strålskyddsanordningar som hör till radioaktiva ämnen eller tekniska anordningar.

Utöver vad som sägs i första och andra styckena får egendom som har använts som hjälpmedel vid brott enligt denna lag förklaras förverkad, om det behövs för att förebygga brott eller om det annars finns särskilda skäl. Detsamma gäller egendom som varit avsedd att användas som hjälpmedel vid brott enligt denna lag, om brottet har fullbordats. I stället för egendomen får dess värde förklaras förverkat. *Lag (2005:299)*.

41 §

[6200] Den som på grund av bestämmelser i denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen har tagit del av uppgifter, får inte obehörigen röja eller utnyttja dem, om de avser

1. affärs- eller driftsförhållanden,
2. förhållanden av betydelse för landets försvar, eller
3. säkerhets- och bevakningsåtgärder som avser transport eller förvaring av sådana radioaktiva ämnen som anges i rådets direktiv 2003/122/Euratom av den 22 december 2003 om kontroll av slutna radioaktiva strålkällor med hög aktivitet och herrelösa strålkällor.

I det allmännas verksamhet tillämpas i stället bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). *Lag (2009:436)*.

42 §

[6201] Beslut i det enskilda fallet enligt denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Beslut i frågor som avses i 27 § eller 30 § tredje stycket överklagas dock hos regeringen.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Föreskrifter om överklagande av en myndighets beslut enligt denna lag med stöd av ett bemyndigande enligt lagen meddelas av regeringen.

Beslut som har meddelats enligt denna lag ska gälla omedelbart om inte annat bestäms. *Lag (2009:329)*.

Avgifter

Anm. Rubriken är införd enligt lag (1990:236).

43 §

[6202] Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter för myndighets verksamhet enligt denna lag. Regeringen får överlåta åt kommuner att meddela sådana föreskrifter när det gäller en kommunal myndighets verksamhet. *Lag (2007:357).*

[6203] 1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1988.

2. Genom denna lag upphävs strålskyddslagen (1958:110).

5. Förekommer i lag eller annan författning hänvisning till föreskrifter som har ersatts genom bestämmelser i denna lag tillämpas i stället de nya bestämmelserna.